

Slimmer communiceren over risico's

Kasia Uzieblo & Vivienne de Vogel
Festival Forensische Zorg, 28 januari 2020

Wat te verwachten?

1. Een voorproefje
2. Belang van risicocommunicatie
3. Manieren van risicocommunicatie
4. Implicaties van risicocommunicatie voor besluitvorming
5. Ook van belang in Nederland/Vlaanderen
6. Aanbevelingen

Een voorproefje

Dhr. Peeters is veroordeeld voor twee verkrachtingen. De eerste verkrachting vond plaats nadat dhr. Peeters een liffende vrouw opgepikt had. Hij pikte mevr. Barels op, een 32-jarige vrouw die op zoek was naar een lift naar het huis van haar nicht in een stad verderop. Volgens de getuigenis van mevr. Barels waren de twee een tijdje met elkaar aan het praten in de auto, tot dhr. Peeters vertelde dat hij wat bier in zijn kofferbak had liggen. Zij reden toen naar een park, waar ze beiden twee blikjes bier dronken. Dhr. Peeters werd boos toen mevr. Barels hem vroeg om haar naar huis te brengen. Hij hield mw. Barels tegen de grond en dwong haar tot geslachtsgemeenschap.

Een voorproefje

De tweede verkrachting vond plaats toen dhr. Peeters aan een collega, mevr. Anderson, een 43-jarige vrouw, een lift naar huis aanbood. De twee spraken met elkaar tijdens de rit en zelfs toen ze bij haar thuis aangekomen waren, ging het gesprek door, tot ze op een gegeven moment in haar woonkamer zaten. Mevr. Anderson rapporteert dat dhr. Peeters haar probeerde te kussen. In het begin verzette zij zich er niet tegen, maar toen dhr. Peeters agressiever werd, probeerde ze de ruimte te verlaten. Dhr. Peeters duwde haar vervolgens tegen de grond en dwong haar om geslachtsgemeenschap te hebben. Een jury verklaarde dhr. Peeters schuldig aan twee verkrachtingen en hij werd tot een gevangenisstraf veroordeeld.

Een voorproefje

Hoe waarschijnlijk is het dat dhr. Peeters volgens jou een zedendelict zal plegen in de komende vijf jaar?

1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6

1: Zeer Onwaarschijnlijk, 6: Zeer waarschijnlijk

Belang van risicocommunicatie

Belang van risicocommunicatie

Belang van risicocommunicatie

- Doel van risicotaxatie ≠ voorspellen, maar voorkomen
- Risicocommunicatie is de link tussen risicotaxatie en risicomanagement
- Onjuist uitgevoerde of gecommuniceerde kan grote gevolgen hebben voor beoordeelde of maatschappij

Zender - ontvanger

Spreken ze dezelfde taal?

Zender - ontvanger

Zijn er factoren die de perceptie van het risico beïnvloeden?

Delictenmerken

Plegerkenmerken

Kenmerken ontvanger

Wat kunnen we leren van andere werkvelden?

Wat kunnen we leren van andere werkvelden?

- **Medische wetenschap**
 - Framing
 - Kenmerken ontvanger van belang
- **Crisiscommunicatie**
www.riscamsterdam.com/
 o.a. over geïnformeerde besluitvorming

- Wees exact
- Maak het concreet
- Hou het simpel

Manieren van risicocommunicatie

Manieren van risicocommunicatie

Dhr. Peeters is veroordeeld voor twee verkrachtingen. De eerste verkrachting vond plaats nadat dhr. Peeters een liffende vrouw opgepikt had. Hij pikte mevr. Barelts op, een 32-jarige vrouw die op zoek was naar een lift naar het huis van haar nicht in een stad verderop. Volgens de getuigenis van mevr. Barelts waren de twee een tijdje met elkaar aan het praten in de auto, tot dhr. Peeters vertelde dat hij wat bier in zijn kofferbak had liggen. Zij reden toen naar een park, waar ze beiden twee blikjes bier dronken. Dhr. Peeters werd boos toen mevr. Barelts hem vroeg om haar naar huis te brengen. Hij hield mw. Barelts tegen de grond en dwong haar tot geslachtsgemeenschap.

Manieren van risicocommunicatie

De tweede verkrachting vond plaats toen dhr. Peeters aan een collega, mevr. Anderson, een 43-jarige vrouw, een lift naar huis aanbood. De twee spraken met elkaar tijdens de rit en zelfs toen ze bij haar thuis aangekomen waren, ging het gesprek door, tot ze op een gegeven moment in haar woonkamer zaten. Mevr. Anderson rapporteert dat dhr. Peeters haar probeerde te kussen. In het begin verzette zij zich er niet tegen, maar toen dhr. Peeters agressiever werd, probeerde ze de ruimte te verlaten. Dhr. Peeters duwde haar vervolgens tegen de grond en dwong haar om geslachtsgemeenschap te hebben. Een jury verklaarde dhr. Peeters schuldig aan twee verkrachtingen en hij werd tot een gevangenisstraf veroordeeld.

Manieren van risicocommunicatie

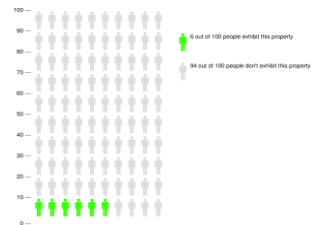
Op welke manieren kan het risico van dhr. Peeters geformuleerd worden?

Manieren van risicocommunicatie

- In de gevangenis heeft men de STATIC-99R gescoord voor dhr. Peeters. Dhr. Peeters heeft een score van 1. Volgens de ontwikkelaars van de STATIC-99R valt dhr. Peeters met zijn score van 1 in **de lage risicocategorie** wat betreft de kans dat hij in de toekomst nogmaals een seksueel delict zal plegen.
- In de gevangenis heeft men de STATIC-99R gescoord voor dhr. Peeters. Dhr. Peeters heeft een score van 1. In de normgroep van de STATIC-99R werd **5,5 tot 9%** van de mannen met een score van 1 op de STATIC-99R (zoals dhr. Peeters) over een periode van 5 tot 10 jaar opnieuw veroordeeld voor een seksueel delict.

Manieren van risicocommunicatie

3. Visueel

Manieren van risicocommunicatie

Welke manier heeft jullie voorkeur en waarom?

Manieren van risicocommunicatie

1. **Woorden**
2. **Numeriek**
3. **Visueel**

1. Woorden

Categoriaal: laag, matig of hoog

Voordelen:

- Meest gewaardeerd door rechters en professionals

Nadelen

- Te grofmazig
- Geen consensus wat bijv. 'matig' betekent
- Vaak overschatting van risico

2. Numeriek

Percentages (10%) of frequenties (1 op 10)

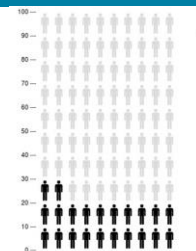
Voordelen:

- Meest nauwkeurig

Nadelen

- Onderbouwing / basis van cijfers moet goed zijn
- Wordt vaak niet goed begrepen door ontvangers: *risk illiteracy*

3. Visueel

22 out of 100 people recidivate within ten years.
78 out of 100 people don't recidivate within ten years.

- Nog weinig onderzoek
- Jongere generatie: beter begrip
- Ervaren professionals lijken er baat bij te hebben als ondersteuning bij cijfers, onervaren niet

Implicaties van risicocommunicatie voor besluitvorming

Wat maakt het uit?

Heeft de manier van communiceren invloed op besluitvorming?

Heeft de manier van communiceren invloed op besluitvorming?

Meer aarzeling en negatieve interpretatie bij:

- 1 op 5 recidiveert vergeleken met 20% recidiveert
- Negatieve framing (20% kans op recidive) vergeleken met positieve framing (80% kans dat het niet gebeurt)
- Seksueel delinquenten (morele oordelen en niet criminogene factoren spelen een rol)

VAN DER HOEVEN
KLINIEK
TBS

DE FORENSISCHE
ZONINGSPECIALISTEN

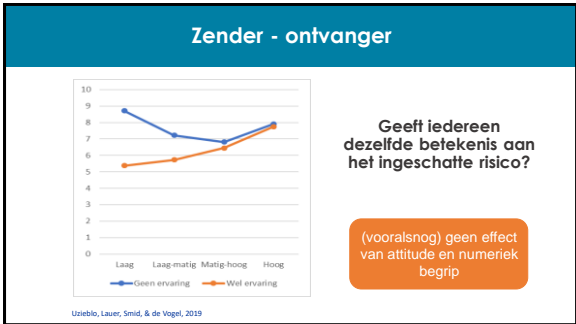
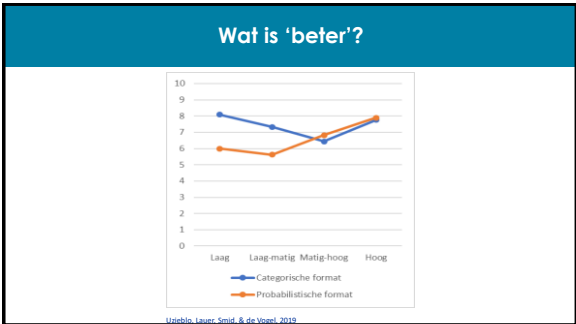
Ook van belang in Nederland / Vlaanderen!

Studie intro

VAN DER HOEVEN
KLINIEK
TBS

Studie Uzieblo, Lauer, Smid & Vogel

- Online enquête
- N = 176 (and counting)
- Vraagstelling:
 - (1) Heeft het communicatieformat (categorieën vs. numeriek) een invloed op het risicobegrip?
 - Attitudes ten aanzien van zedendelinquenten
 - Numeriek begrip
 - Werkervaring
 - (2) Hebben persoonskenmerken een invloed op het risicobegrip?

 VAN DER HOEVEN
KLINIEK
TBS

 DE FORENSISCHE
ZORGINSTELLINGEN

Aanbevelingen

Kunnen we een adequaat begrip faciliteren?

Enkele mogelijkheden:

- Uitleg over base rate
- Uitleg over risicomangement
- Visualiseren van het ingeschatte risico

Maar:

- Nog geen bewijs voor de meerwaarde van deze strategieën

Aanbevelingen risicocommunicatie 1

- Bedenk vooraf goed wat doel is en wie de ontvanger is
- Ga er niet van uit dat de ontvanger het zonder meer zal begrijpen
- Biedt indien gewenst mondeling toelichting bij rapport
- Gebruik gevalideerde instrumenten
- Combinatie van communicatie in woorden en cijfers, en mogelijk ondersteunende visualisatie.

Aanbevelingen risicocommunicatie 2

- Formuleer helder en ondubbelzinnig, geen vakjargon
- Leg in het rapport altijd verband met delictgedrag
- Specificeer: niet alleen de kans op delictgedrag beschrijven, maar ook context, termijn, ernst, mogelijk slachtoffer, frequentie etc.
- Biedt concrete richtlijnen voor risicomangement

Meer informatie

kuzieblo@dfzs.nl
vdevogel@dfzs.nl
vivienne.devogel@hu.nl

